

דף כח.

אור"ח סימן תמה פעיף א

עין משפט א.

א. ביעור חמץ הוא בענין ששורפו או מפוררו ^ב וזורה אותו לרוח או זורקו לים, ואם היה החמץ קשה ואין הים מחתכו במהרה הרי זה מפוררו ואח"כ זורקו לים.

הגה: והמנהג לשורפו ^ג, וטוב לשורפו ביום דומיא דנותר שהיה נשרף ביום, אבל אם רוצה לשורפו מיד אחרי הבדיקה כדי שלא תגרור אותו חולדה הרשות בידו.

יוד"ד סימן קמו פעיף יד

עין משפט ב.

יד. טו. מצוה על כל מוצא אלילים שיבערנה ויאבדנה, וביעורה ששוחק וזורה לרוח או מטיל לים ^ד.

הגה: ה"ה משמשיה וכל הנעשה בשבילה מצוה לאבדם שנאמר אבד תאבדו את כל המקומות וכו'.

אור"ח סימן תמה פעיף א

עין משפט ג.

עיין לעיל עין משפט אות א.

פ. ממשנה פסחים כ"ח וכחכמים. וגם הנשים חייבות במצות תשביתו ואפי' משש שעות ולמעלה. כה"ח אות ב' משאגת אריה.

צ. ויש ששורפו עד שנעשה פחמין, ופוררו לפירורין דקין, ואם זורקו לים המלח א"צ לפוררו, וי"א דגם לים המלח צריך לפוררו, ומרגע שהגיע זמן השריפה אסור בכל המלאכות עד שישרוף אותו. כה"ח אות ח'. ויש קבלה לשרוף אותו בהושענות, ויש שעושים היסק התנור לאפיית המצות מהלולב. כה"ח אות ט"ו.

ק. וה"ה לשאר נהרות וליים המלח לא צריך שחיקה, ב"י, אבל הב"ח כתב דגם לים המלח צריך שחיקה. אם מצא אדם חתיכת נחשת או כסף או זהב וניכר בה צורת ע"ז ויש בה סימן שלא נעשה לזיכרון אלא היא ע"ז ממש חייב כל ישראל הבאה לידו לבערה ולאבדה מן העולם, ובערי הודו גם בזמן הזה ימצא שם עובדי ע"ז שעובדים לעץ ולאבן וחייב כל אדם מישראל שתבוא לידו ע"ז שלהם לבערה מן העולם. כ"כ הבן איש חי בפ' מסעי שנה ב' סעיף ה', ע"ש.

אור"ח סימן תמח פעיף א

עין משפט ד.

א. חמץ של אינו יהודי שעבר עליו הפסח מותר אפי' באכילה ר.

אור"ח סימן תמח פעיף ג

עין משפט ה.

ג. חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח אסור בהנאה ש, אפי' הניחו שוגג או

ר. אבל של ישראל אפי' בטלו אסור אחר הפסח אפי' בהנאה. כה"ח אות ב' מרדב"ז וברכי יוסף.

ומה שכתוב במשנה בפסחים כ"ח ע"א דחמץ של עכו"ם מותר בהנאה ומשמע לכאורה באכילה אסור. עיין בכף החיים אות ו' ישוב לזה, מהרי"ף והרא"ש, שהוא משום דבעי למיתני של ישראל אסור בהנאה.

וה"ל מי שיש לו שותפות בחמץ עם א"י ועבר עליו הפסח אסור בהנאה כולו, מ"מ כשחולק עם הא"י אחר הפסח חלקו של הא"י מותר בהנאה דכיון שאיסורו מדרבנן אמרינן בזה יש ברירה, ויש מתירין גם באכילה. ויש מתירין גם בחלקו של ישראל בהנאה במקום הפסד גדול. כה"ח אות ג'.

שני ישראלים שהיו שותפין בחמץ ואחד מכר חלקו לא"י קודם הפסח והשני לא מכר, אם אחר הפסח חלקו זה שמכר חלקו מותר שלו בהנאה ולשני אסור. כה"ח אות ה' משאגת אריה סי' צ"א.

וה"ל ולהריח חמץ של גוי חם בפסח היה מותר מדינא דלא נאסר בהנאה אלא שיש להתרחק מן הכיעור, או שמא חמצו של גוי אינו מותר אלא בהנאה אחר הפסח אבל לא בתוך הפסח, אבל הפר"ח כתב דמדינא אסור להריח בו. וכך הסיק בכה"ח אות ח'.

ש. ממשנה בפסחים כ"ח. ואסור בין לו בין לאחרים, ואפי' לא ידעו בזה אחרים אסור וצריך להודיעם שלא יאכלו ממנו. כה"ח אות ל'.

וה"ל ואפי' אחר מותו של זה שהניח החמץ בפסח, אסור לבניו דאין אומרים אותו קנסו ולא בניו כמו בשאר קנסות, אלא דאסור לעולם. כה"ח אות ל"א מנו"ב.

באונס^ת. ואם מכרו או נתנו^א לא"י שמחוץ לבית^ב קודם הפסח אע"פ שהישראל מכרו לא"י ויודע בו שאינו יגע בו כלל אלא ישמרנו עד

ת. אכל אם לא היה ידוע לו כלל שישנו חמץ ברשותו י"א דבזה לא קנסו. כה"ח אות ל"ח. ושם הביא דמי שיש לו חמץ בספינה בים או בעיר אחרת יכול להפקירו בפני ג' לכל ימי הפסח, ואחר הפסח מיד יזכה בו ולא נאסר בהנאה, מברכי יוסף אות ה', אבל דעת הרדב"ז דאין לסמוך על היתר זה. כה"ח אות ל"ו-ל"ז.

גולן שגול חמץ לפני פסח ועבר עליו הפסח שאומר לנגזל הרי שלך לפניך, כתב הנו"ב דמותר בהנאה לנגזל ולא עבר על כל יראה, אבל הפר"ח כתב דאסור בהנאה גם לנגזל כיון שעבר עליו הגולן. אבל יש הסוברים דלא הגולן ולא הנגזל עברו על ב"י. ואע"פ כן אסור בהנאה ואפי' הגולן היה גוי. כה"ח אות ל"ח.

אפי' ביטלו והניחו והיה אנוס ג"כ אסור בהנאה אחר הפסח. כה"ח אות ט"ל. מהנו"ב. ויש מתירים, מנחת יעקב בתורת שלמים.

א. היינו ע"י מכירה דבמתנה לא"י שאינו מכירו אסור משום לא תחנם כמ"ש ביור"ד סי' קנ"א סעיף י"א. או שמותר ליתנו כאן לא"י כיון שהחמץ אינו שוה כלום ואסור לו בהנאה. כה"ח אות מ"א.

ב. דאם ישאיר אותו בתוך ביתו יראה כמקבל בפקדון חמצו של הישראל. מ"א ס"ק ד'. וצריך שני דברים א' שלא למכור לא"י הדר עמו בבית, וגם צריך להוציא החמץ מבית הישראל. אבל הב"ח כתב דההקפדה שיוציא החמץ מן הבית אפי' נתנו למשרת שלו, וכ"כ הט"ז בס"ק ד'.

ובמכירה לא"י צריך להקנות לו בכסף ובמשיכה או בהקנאת מקום, דהיינו שימכור לו החדר שהחמץ בתוכו ואגב החדר יקנה החמץ, כמ"ש ביור"ד סי' ש"כ סעיף ו', אבל בדיעבד קנה במשיכה לבד או בכסף לבד. מ"א ס"ק ד'. וה"ה אם מכר לו אגב קרקע בלא כסף מהני בדיעבד, או העכו"ם נתן הסודר שלו לישראל ג"כ בדיעבד מהני, ולכתחילה אין לעשות כן. כה"ח אות מ"ח.

וכל זה כשמוכרו לגוי אבל בנותן לו במתנה א"צ אלא משיכה בלבד לכו"ע. הגם שאין שליחות לעכו"ם זה דוקא מישראל לעכו"ם אבל מעכו"ם לעכו"ם יש שליחות. כ"כ הש"ך בחו"מ סי' רמ"ג ס"ק ה'. והמ"א בס"ק ד' כתב מירושלמי דאין שליחות גם מעכו"ם לעכו"ם. ועיין בכף החיים באות נ'. מה שהאריך בזה, וסיים דבמקום הפסד יש לסמוך על המתירין.

ובמכירה לא"י צריך לפרש ג"כ שמוכר לו הכלים שמונח בהם החמץ, שלא יהיה החמץ בכליו של המוכר ברשות הלוקח דלא קנה. כ"כ הבן איש חי בפ' צו סעיף ט'. וכה"ח אות נ"ג. ובשו"ת יחו"ד ח"ג סימן כ"ד כתב שלא ימכור הכלים, גם שלא יצטרך להטבילם אח"כ, וי"א דימכור לו רק חמץ הבלוע בתוכם.

לאחר הפסח ויחזור ויתן אותו בחזרה לישראל מותר, ובלבד שיתן אותו הישראל לא"י במתנה גמורה בלי שום תנאי, או שימכרנו לו במכירה גמורה בדבר מועט^ג, אבל מתנה ע"מ להחזיר לא מועיל^ד.

ג. ואין לחוש לביטול המקח כי אנן סהדי שהישראל מכרו גם בדבר מועט שלא יעבור על ב"י. אך הנכון למוכרו בקרוב לשווייו שלא יהיה כהערמה, ויקח מהא"י קצת כסף מקדמה כפרעון והשאר יזקוף עליו במלוה בשטר, ואם חושש שמא העכו"ם יחזיק בו אחר הפסח ימכור לו קצת ביוקר כדי שאם יחזיק בו לא יפסיד. כה"ח אות ע"ח.

ו. כמ"כ צריך לפרט בשטר שם הלוקח ולפרט כל מין חמץ שיש לו, ולא יכתוב בסתם אני מוכר לך כל דבר שיש בו חשש חמץ דזה כאין מינו ידוע אם שוה הרבה או מעט אלא יפרט כל מין ומין. רק מידה א"צ לפרט ויכתוב שזה יהיה אחר הפסח עם השומא ואז סמכה דעתו של הא"י. כ"כ הח"א בכלל קכ"ד אות ג'. כה"ח אות ע"ט.

ז. אם אינו יכול להשכיר כל החדר לא"י יעשה מחיצה לפני החמץ ששם בחדר וישכיר לו את המקום עד המחיצה ויכתוב זה בתוך השטר, גם יכתוב שיש לקונה דריסת רגל. כה"ח אות פ'.

ח. אם הבית אצל הישראל הוא בשכירות מישראל אחר שאינו יכול להשכירו לאחר ולא לא"י בלי רשות המשכיר, יתנה בפירוש עם הא"י שאינו משכירו לו לדור בו רק להחזיק בו כליו ומטלטליו, אבל לא ישכיר לו בפירוש להחזיק בו החמץ. כה"ח אות פ"א.

ד. אע"ג דבכל מקום מתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה, משום חומרא דחמץ לא מהני, כ"כ בת"ה סי' ק"כ. מ"א ס"ק ה'. והרדב"ז כתב דכל זמן שתנאו תלוי הוי כפקדון, וא"כ בשעת קיום התנאי כבר עבר עליו הישראל.

ו. ואם עבר ונתן חמצו לא"י במתנה ע"מ להחזיר, לדעת הא"ר מותר בהנאה אבל לדעת הפר"ח אסור מדינא.

מ"מ גם לדברי הרדב"ז אם אמר בזה הלשון הריני נותן לך ותחזירהו לי דאין המתנה תלוי בגדר תנאי דגם אם לא יחזירהו לו הוי מתנה, מותר מדינא אם עשה כן. כה"ח אות פ"ד.